

סנהדרין עה

משה שווערד

1. ערוך לנר מסכת סנהדרין דף עה עמוד א

בגמרא כל נפש כל דהו נפש. ע"י בר"ן שכתב דריב"ב ורבנן פליגי במשמעות לשון כל אי פירושו מקצת הדבר או כל הדבר דווקא משום דיש כל דמשמע הכי ומשמע הכי כגון כל צפור טהורה תאכלו דמשמע כל הדבר וכן כל המצוה אשר אנכי מצוה אתכם וכן יש כל דמשמע מקצת הדבר כגון לא תחיה כל נשמה החייתם כל נקבה לא תאכלו כל תועבה. ולפענ"ד אין במשמעות דכל בכל הני שהביא הר"ן הפרש דבכולן הוא הפירוש דכל כל אחד ואחד מפרטי המין רק שנתהווה ההפרש במשמעות הלשון בין משפט המחייב ובין משפט השולל דכשומר הכתוב כל צפור טהורה תאכלו הפירוש כל פרט ופרט מהכלל לא תחיה כל נשמה הפירוש כל פרט ופרט מהכלל לא תחיה וכן בהחיייתם כל נקבה פירושו החייתם אפילו פרט אחד מהכלל וא"כ הכא דכתיב כי יכה כל נפש אדם ג"כ הפירוש אהכאה של כל פרט ופרט מהכלל דנפש מחייב והיינו כריב"ב דסבר אפילו מקצת נפש ולכן ודאי יקשה לרבנן דסברי דבעינן כל נפש דהיינו כל פרטי נפש ביחד דאין משמעות הלשון דכל כן בכל הני שהביא הר"ן ז"ל. ולכן נלע"ד עיקר כתירוץ התוס' שהביא הר"ן דפליגי במשמעות דלשון נפש אי פירושו מקצתו או כלו בלא לשון כל. ובוזא א"ש מה דיקשה לכאורה איך דרשינן כל נפש אדם להך דרשא דהכא הא איצטריך להך דדרשינן בת"כ הביאו גם רש"י בחומש מדכתיב מכה איש ומת אין לי אלא מכה איש אשה או קטן מנין ת"ל כל נפש אדם והכי אמרינן גם בנדה (מד ב) ולפ"ז אתי שפיר דדרשה דת"כ מריבויא דכל אתיא ודרשא דהכא ממשמעות דנפש:

2. דף על הדף סנהדרין דף עה עמוד א

בגמ' תנו רבנן: הכוהו עשרה בני אדם בעשרה מקלות ומת, בין בבת אחת בין בזה אחר זה - פטורין. רבי יהודה בן בתירא אומר: בזה אחר זה האחרון חייב, מפני שקירב את מיתתו. אמר רבי יוחנן: ושניהם מקרא אחד דרשו: 'ואיש כי יכה כל נפש אדם'. רבנן סברי: 'כל נפש' - עד דאיכא כל נפש, ורבי יהודה בן בתירא סבר: 'כל נפש' - כל דהוא נפש.

וכתב בספר מרפסין איגרא (פרק מ"א ע"רצו): קשה: לפי זה, כיצד הורגים עדים זוממים שהעידו על אדם שהוא חייב מיתה, והלא כל אחד מהעדים רצה להרוג רק חצי נפש, שכן רק בצירוף שני העדים היה הנידון נהרג, ובמה עדיפים שני עדים שרוצים להרוג אדם בעדותם - שהם נהרגים, משני רוצחים שמכים אדם במקל - שהם פטורים משום שכל אחד הרג רק חצי נפש?

והביא שם: תירצו הגרא"ל שטיינמן והגרח"פ שיינברג שליט"א: חיובו של רוצח הוא עבור מעשה הרציחה, והואיל וכל אחד מהשניים עשה רק חצי מעשה רציחה, לכן שניהם פטורים. מה שאין כן עדים זוממים נהרגים על מזימתם להרוג, והואיל וכל אחד מן העדים זמם מזימה שלימה להרוג, לכן שניהם נהרגים.

3. דף על הדף סנהדרין דף עה עמוד א

בגמ' תנו רבנן הכוהו עשרה בני אדם בעשרה מקלות ומת בין בבת אחת בין בזה אחר זה - פטורין רבי יהודה בן בתירא אומר בזה אחר זה האחרון חייב מפני שקירב את מיתתו אמר רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו ואיש כי יכה כל נפש אדם רבנן סברי כל נפש עד דאיכא כל נפש ורבי יהודה בן בתירא סבר כל נפש כל דהוא נפש.

בפרדס יוסף (פר' תצוה) ביאר באופן נפלא לפי מחלוקת זו, מחלוקת שמצינו לגבי הפסוק (ויקרא טז, יז), 'וכל אדם לא יהיה באהל', דבירושלמי יומא [פ"א ה"ה] וכן בתוס' [מנחות ק"ט ע"ב ד"ה אודמן] דרשו 'וכל אדם - אפילו מלאכים', שנאמר [יחזקאל א, י], 'ודמות פניהם פני אדם', וממדרש [שמו"ר ל"ח, ח] שהביא הרמב"ן, משמע שהיו שם מלאכים.

ויש לפרש פלוגתייהו, על פי מה שאמרו כאן דרבנן סבירא להו עד דאיכא כל נפש ורבי יהודה בן בתירא כל דהוא משמע, דלשון כל סובב ב' פירושים, א. כולו ב. כמו 'לא תעשה כל מלאכה' [שמות כ, י], 'כל פסל וכל תמונה' [שם ד], 'כל המחלה אשר שמתו במצרים' [שם ט"ו, כ"ו], 'כל חלב וכל דם לא תאכלו' [ויקרא ג, י"ז], ובפסחים (מג, א) כל מחמצת לא תאכלו [שמות י"ב, פ]. רבנן סברו כולו משמע דהיינו בעין ולא ע"י תערובות ובא למעט, ורבי אלעזר סובר דבא לרבות כל שהוא מחמצת, וזה פלוגתא בברכות (י"ב ע"ב) כל ימי חייד [דברים ט"ז, ג] אי ריבוי דכל לכלול כל הימים או יום תמים עם הלילה.

ולכן המדרש סובר וכל אדם לא יהיה באוהל כל כולו שכולו אדם, אבל מלאכים רק פניהם פני אדם, הם יכולים להיות באוהל מועד, שאינם כולם אדם, וירושלמי סובר כל אפילו מקצת משמע. ולכן המלאכים שבמקצת דומים לאדם, ופניהם פני אדם, ג"כ אסורין להיות באוהל מועד.

4. ספר מרגליות הים

ד. אמר רבא הכל מודים בהורג את הפריפה שהוא פטור בו. בס' מלחמת מצוה לתשובת המינים ממרן התשב"ץ כ' ענין הפטור כבר בארתיו בהקדמה ג' שאין הכוונה שיהיה מותר לעשות הדבר ההוא אך שהוא פטור מדיני אדם אבל אסור וחייב בדיני שמים, וכבר העידו ז"ל שאחד הרג את חבריו בחורבה אחת וראהו שמעון

5. ספר שערים מצויינים בהלכה

בגוסס בידי שמים. פרש"י ובא אחר והרגו הכל מודים שחייב, דלא איתעביד ביה מעשה ברישא, והרי הוא כחי. ועי' בתוס' במס' קידושין (עח: ד"ה לא צריכא) שכתבו דמשמע מתוך פרש"י שם, דנתינה דגוסס אינה כלום, וכמו כן יש מדקדקין דגוסס שרמו כתבו גט לאשתי אין מעשיו כלום, והקשו התוס' דבמס' שמחות (פ"א) אמרי' דגוסס הרי הוא כחי לכל דבריו כו' עי"ש. ובחי' הרשב"א במס' גיטין (ע: ד"ה ולענין גוסס) תירץ דהיינו דוקא במילי דאתו ממילא, אבל גיטו ומתנתו דמכח דיבורו ודעתו נינהו לא. ובטור (אהע"ז סוס"י קכא) כתב, דדעת רש"י דגוסס חשוב כמת, ואינו מוציא את אשתו, אבל הר"י ס"ל שחשוב כחי ויכול לגרש. ובשו"ע (שם ס"ז) פסק דגוסס הרי הוא כחי ויכול לגרש. וברמ"א הביא די"א דוקא גוסס שמדבר, אבל אינו מדבר לא, וטוב להחמיר. ועי' בב"ש (שם סק"י) שמפרש שיטת הרמ"א דגוסס שאינו מדבר אינו יכול לגרש, מדהיה חולי ועכשיו הוא גוסס ואינו מדבר חשוב הוא כמת. וע"ע ברמב"ם (אבל פ"ד ה"ה) ובשו"ע (יו"ד סי' שלט ס"א) ובש"ך (שם סק"א) ובגליון מהרש"א (שם).

6. טור אבן העזר הלכות גיטין סימן קכא

וגוסס פירש פרש"י שהוא חשוב כמת ואינו מוציא את אשתו וכן פסק ר"ח אבל ר"י כתב שחשוב כחי ויכול לגרש וכן הוא מסקנת א"א הרא"ש ז"ל

7. חידושי הרשב"א מסכת גיטין דף ע עמוד ב

ולענין גוסס ... ר"ח ז"ל שאינו יכול להקנותם דכיון דרוב גוססין למיתה הרי הוא חשוב כמת, והילכך אף אנו נאמר כשם שאינו יכול ליתן ולהקנות נכסיו אף אינו נותן גט, ואע"פ ששנינו בריש אהלות ובמס' שמחות הגוסס הרי הוא כחי לכל דבריו נוחל ומנחיל זוקק ליבום ופוטר מן היבום היינו דוקא במילי דאתו ממילא אבל גטו ומתנתו דמכח דבורו ודעתו נינהו לא....

8. שולחן ערוך אבן העזר הלכות גיטין סימן קכא סעיף ז

גוסס (פי' תרגום על צד תאמנה (ישעיה ס, ד), על גססיהן, כלומר על חזה שלהן. וענין גוסס הוא שהקרוב למיתה מעלה ליחה בגרונו מפני צרות החזה). הרי הוא כחי ויכול לגרש. הגה: וי"א דוקא גוסס שמדבר, אבל אינו מדבר, לא (סמ"ג והמרדכי), ויש להחמיר.

9. בית שמואל סימן קכא:י

ואינו מדבר חשוב הוא כמת לכן א"י לגרש

10. ספר מרגליות הים

ז. וטריפה שהרג בפני ב"ד חייב. במאירי (ע' רפח) אע"פ שמכיון שראו אין רואין לו עוד זכות הואיל וטריפה הוא אין חוששין כל כך להצלתו. ולא עוד אלא שזה צורך שעה עכ"פ שאם לא יהרג אף לפני ב"ד ירגיל עצמו בכך, ועמש"כ בחמ"ח ובשרת"ח כתב סופר ח"מ סי' א. ויעוין בשו"ת אהלי אהרן ח"א סי' מ"ג שדייק אשר נקט רבא „בפני בית דין“ ולא אמר בפני סנהדרי או בפני ב"ד של כ"ג רק סתם ב"ד, וכ' עפ"ד רס"ג הנודעים (ע' לעיל י"ז ב אות ג) שאפי' בדיני נפשות די לקבלת עדות בשלשה מחברי הב"ד. ובכן אם הם בעצמם ראו ההריגה חייב אחרי שנשארה עדה מחייבת ועד מצלת מלבד השלשה עיי"ש.

11. ספר פרדס יוסף על ספר ויקרא פרק ה פסוק א

בבבא קמא [פ"ח.]. אלא מעתה זוממי עבד לא יהרגו ומשני ובערת הרע מקרבך, והקשה בדורש לציון [דרוש י"ג דף נ"ח ט"ב ד"ה הנה] דבסנהדרין (ע"ח.) טריפה שהרג פטור מטעם עדות שאי אתה יכול להזימה ורק בפני בית דין אמרינן ובערת כו'. ואמאי לא נימא גם בעדים ובערת כו'. וכן הקשה בחידושי הרי"ם (ח"מ סימן ל"ד סק"ה)... ומצאתי לריטב"א מכות [י"ב. ד"ה רבי עקיבא אומר] שהקשה כן, ותירץ שאני הכא דאי אפשר לדונו בפני עדה אחרת הלכך דיינו לה אינהו משום ובערת. כוונתו בשלמא בטריפה לא שייך עדים דהוי עדות שאי אתה יכול להזימה שייך ובערת. אבל בעד הרואה משכחת דיכולים להעיד בפני בית דין אחר אינו יכול להיות דיינן, ממילא בזוממי עבד דלא משכחת עדים מטעם עדות שאי אתה יכול להזימה דאינו אחיו ואי אפשר בענין אחר שייך שפיר ובערת, (ועיין תומים (סימן ז' סק"ז) מזה, ואמרי הצבי על בבא קמא [פ"ח. אות י"ז] וחידושי הרי"ם (ח"מ סימן ל' סק"א) ושו"ת בית יצחק [י"ד ח"א סימן ל"ט אות ז] אריכות):

12. רמב"ם הלכות עדות פרק כ הלכה ז

עדים שהעידו על איש טרפה שהרג והוזמו אין נהרגין, שאפילו הרגוהו בידיהן אין נהרגין לפי שהוא טרפה, וכן העדים שהיו טרפה והעידו בדבר שחייבין עליו מיתת בית דין והוזמו אין נהרגין, שאם יוזמו זוממיהן אין זוממיהן נהרגין שלא הזימו אלא טרפה.

13. כסף משנה הלכות עדות פרק כ הלכה ז

וכן העדים שהיו טריפה וכו'. שם רב אשי אמר אפילו עדי טרפה שהוזמו אינן נהרגין לפי שאינן בזוממי זוממין כלומר וכיון שכן הו"ל עדות שאי אתה יכול להזימה ואינה עדות וקשה לי היאך דנין ע"פ עדי טריפה הא הו"ל עדות שאי אתה יכול להזימה שהרי אנו אומרינן שאין זוממיה נהרגין ואפשר לומר דבשעת עדותן לא הכירו בהם שהיו טריפה:

14. מרגליות הים עה.

יג. לדברי ר"י ארס נחש... ובבאור הגר"א לתקוני זהר תי"ט (ל"ט ב) מביא דרך רמז שבתביבת "נחש" החיית היא האמצעית ולפניו ולאחריו אותיות ש"ן, וכמו כן בתביבת "שטן" הטיית היא האמצעית ולפניו ולאחריו ג"כ אותיות ש"ן, וכשיצטרפו האותיות האמצעיות הן "חט" וז"ש ארס הנחש הקדמוני היינו החטא בין ש"ניו הוא עומד

15. רמב"ם יד החזקה - הלכות סנהדרין פרק ב

(א) אין מעמידין בסנהדרין בין בגדולה בין בקטנה אלא אנשים חכמים ונבונים מופלגין בחכמת התורה בעלי דיעה מרובה יודעים קצת משאר חכמות כגון רפואות וחשבון ותקופות ומזלות ואיצטגנינות ודרכי המעוננים והקוסמים והמכשפים והבלי ע"ז וכיוצא באלו כדי שיהיו יודעים לדון אותם ...

16. כסף משנה הלכות סנהדרין פרק ב הלכה א

אין מעמידין בסנהדרין וכו'. כתב הרמ"ד תימה מה צורך לדיינים שידעו רפואות וחשבונות וחכמת המזלות עכ"ל

17. רש"י סנהדרין דף עח/א

ואמדהו למיתה - בית דין, אבל אמדהו תחילה לחיים, אפילו לרבנן פטור, כדלקמן:

18. רמב"ם יד החזקה - הלכות רוצח ושמירת נפש פרק ב

(ו) אחד ההורג את הגדול או את הקטן בן יומו בין זכר בין נקבה הרי זה נהרג עליו אם הרג בזדון ...
(ז) אחד ההורג את הבריא או את החולה הנוטה למות ואפילו הרג את הגוסס נהרג עליו ואם היה גוסס בידי אדם כגון שהכוהו עד שנטה למות והרי הוא גוסס ההורג אותו אין בית דין ממיתין אותו:

(ח) ההורג את הטריפה אע"פ שאוכל ושותה ומהלך בשוק הרי זה פטור **מדיני אדם** וכל אדם בחזקת שלם הוא וההורג נהרג עד שיודע בודאי שזה טריפה **ויאמרו הרופאים** שמכה זו אין לה תעלה באדם ובה ימות אם לא ימיתנו דבר אחר: (ט) אדם טריפה שהרג את הנפש נהרג שנ' ובערת הרע מקרבך והוא שיהרוג בפני בית דין אבל בפני עדים פטור שמא יוזמו העדים ואם הוזמו אינן נהרגין שהרי לא זממו להרוג אלא טריפה וכל עדות שאינה ראויה להזמה אינה עדות בדיני נפשות:

19. ספר שערים מצויינים בהלכה

משנה המכה את חבירו כו' ואמדהו למיתה. פרש"י דבית דין אמדהו. משמע דאין לסמוך בזה על אומדנות הרופאים, אלא הב"ד אמדהו למיתה, ולכן דנין את המכה לחייבו מיתה, וע"כ בית דין הסמוכין שדנין דיני נפשות ומלקות צריכים להיות בקיאים בחכמת הרפואה. וכ"כ הרמב"ם (סנהדרין פ"ב ה"א) דסנהדרין צריכים להיות יודעים קצת משאר חכמות כגון רפואות. ובכסף משנה הביא דהרמ"ך תמה, מה צורך לדיינים שידעו רפואות, ונשאר בקושיא. ובתשו' מהר"י אסאד

(י"ד סי' קצג) כתב, דלא קשה מידי, דהרמב"ם כתב (שם) אין מעמידין בסנהדרין אלא אנשים חכמים ונבונים כו' יודעים קצת משאר חכמות כגון רפואות כו', כדי שיהיו יודעין לדון אותם, ורצה לומר כיון דבעינן אומד בין למיתה בין למלקות, ע"כ צריכים לידע קצת מחכמת רפואה שצריך לזה השערה.

20. מרגליות הים עה: (א)

ונקטו שחובשין אותו ולא אמרו שלוקחין ממנו ערבון עד שיתברר כמבואר במכילתא משפטים כ"א י"ט...והדבר מבואר דאם ימות המוכה ויצטרכו להרגו כרוצה בטח יברח כי כל אשר לי יתן בעד נפשו ואין תועלת בערבון של ממון ורכוש.

21. תוספות מסכת סנהדרין דף עה עמוד ב

מגדף הוראת שעה היתה - איכא למאן דאמר לקמן (דף פ:) מקושש נמי הוראת שעה היתה.

22. תוספות מסכת סנהדרין דף עה עמוד ב

לא היה יודע באיזו מיתה - ואע"ג דמיתה סתם חנק היא מתוך הסברא היה מדמה לעובד עבודת כוכבים דבסקילה דמחלל שבת בפרהסיא ככופר בעיקר דכופר במעשה בראשית.

23. מרגליות הים

ב. מגדף הוראת שעה היתה. ביד רמה פי' שהרי עדיין לא היה עליו חיוב מיתה ולא התרו בו למיתה ואעפ"כ הרגוהו ע"כ שהוראת שעה היתה ולא ילפינו מניה. וע' שו"ת הרדב"ז ח"ו סי' ב' אלפים רי"א שהעיר דבגמ' לא נקטו הך דהוראת שעה גבי מגדף רק לענין החבישה ולא משום שלא התרו בו דמבית דינו של משה אין להשוות לב"ד שאחריו. למרע"ה גלוי היה ענינו של המגדף שמויד היה ושגם אם היו מתרין בו היה מקבל התראה, אבל ב"ד שאיך יודעין מה שבלב אדם ומחשבותיו הם לא יוכלו להרוג אותו אלא בעדים והתראה ועמש"כ לעיל ו' ע"ב ד"ה משה אמר יקוב הדין את ההר לפי שברוח קדשו ידע עם מי הצדק לכן אסור היה לו לפשר, וכל עוד שזכתה ארץ שדרך משה עלי אדמתה לא נאמר עוד כי התורה לא בשמים היא ויכל היה להכריע ע"פ רוח"ק.

ג. ובמאמר הוראת שעה מהגרצ"ח (ח' ע"א) מביא דהוראת שעה של המגדף אינה בענין מיתתו רק בענין החבישה ע' רש"י ד"ה הוראת שעה דמחבישה דהתם לא הוי גמרינן דהוראת שעה היתה שהרי לא נצטוו מתחילה על אותה חבישה כו', הרי שהחבישה היא שהיתה בהוראת שעה, אבל המיתה אע"ג דהיה בלא התראה שהרי לא היה משה יודע אם המגדף במיתה וא"כ לא היו העדים יכולים להתרות אותו במיתה, אמנם הרי המגדף אינו צריך התראה ע' כ"מ הל' עכ"ר פ"ב ה"ט א"כ המיתה היתה כדין כיון דפורש לו אחרי כן מפי ה'

24. יד רמה על סנהדרין דף עח/ב

ממגדף, שהבשוהו ועדיין לא היו יודעין אם היה חייב מיתה כלל ואם לאו, ורבנן דלא ילפי מיניה אמרי לך מגדף הוראת שעה היתה, ולא עשו אלא מפני כבודו של שם, תדע שהרי עדיין לא היה עליו חיוב מיתה ולא התרו בו למיתה והרגוהו, ומדהא לא ילפינן מינה הא נמי לא ילפינן מינה, כדתניא יודע היה כו', משום סופא דברייתא נקטה דקתני אבל מגדף לא היה יודע אם בן מיתה כל עיקר הוא ואם לאו דאלמא אכתי לא הוה ידעי דבר מיתה הוא וקטלינן בלא התראה, הדין הוא פירושא ופירושא מעליא הוא...

25. שו"ת רדב"ז חלק ו סימן ב אלפים ריא

שאלת ממני אודיעך דעתי במגדף אם צריך התראה או לא ונסתפקת שהמגדף שהיה בימי משה לא התרו בו שהרי לא היו יודעים אם היה חייב מיתה או לא ואפילו למ"ד התראת ספק שמה התראה זו אינה התראה:
תשובה לא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד ואי לא אתרו ביה מצי למימר שוגג הייתי ואמאי קטלינן ליה ורבינו כלל דיני המגדף בהלכות ע"ז לפי ששניהם כופרים בעיקר הם וכי היכי דעובד ע"ז אין ממיתין אותו אלא בעדים והתראה וה"ה למגדף וכתב בהלכות סנהדרין פ"ב כיצד דנין דיני נפשות וכו' ואינו מחלק בכל דיני נפשות דבכלהו אין דנין אלא בעדים והתראה כדמפרש ואזיל וכן כתב רש"י בהדיא ונשא חטאו בכרת כשאין התראה ע"כ והכי משמע מקרא גופיה דכתיב ונשא חטאו ונוקב שם ה' מות יומת ואי בלא התראה נסקל א"כ לא משכחת ליה כרת וכו"ת בשאין עדים א"כ אמאי מלקינן ליה דק"ל כל חייבי כריתות לוקין וכו"ת דמשכחת לה כרת כגון שלא המיתוה ב"ד הא אמרינן אע"פ שד' מיתות בטלו דין ד' מיתות לא בטלו וכו'. ומגדף שהיה בימי משה לא תקשה כלל דגלוי וידוע לפניו דמזיד היה ולא שוגג ואפי' היו מתריין בו היה מקבל התראה ולפיכך צוה לסקול אותו אבל הדבר המסור לב"ד שאין יודעים מה שבלב בני האדם אמרה תורה שלא יהרגוהו אלא בעדים והתראה תדע דלא שקלינן וטרינן פ' הנשרפין אלא על החבישה דכיון שלא היו יודעין אם חייב מיתה או לא אמאי חבשוה ומסקינן הוראת שעה היתה אבל על מה שצוה הוא ית' לא שייך למימר הוראת שעה היתה אלא דקשיא לי כיון שהיו מסופקים אם היה חייב מיתה למה לא יחבשוהו אותו עד שיברר הספק ואמאי דחקינן לומר הוראת שעה היתה ויש לתרץ כיון שעדיין לא נצטוו על ברכת השם ולא על החבישה לא היה להם לחובשו וז"ל רש"י הוראת שעה היתה שהרי לא נצטוו מתחלה על אותה חבישה ומעצמם עשו דכיון שלא נאמר בו מיתה מתחלה מה ספק היה להטיל עליו ספק מיתה לחובשו ע"כ. ואכתי ק"ל והלא כבר נאמר אלקים לא תקלל וי"ל שכך קבלו פירושו מפי משה רבינו אלקים אלו הדיינין ועדיין קשה והא כתיב ומקלל אביו ואמו מות יומת וילמדו קל וחומר ושפיר חבשוהו וי"ל דחבישה מכלל העונשים היא ואין עונשין מדין קל וחומר והוראת שעה היתה:

26. מרגליות הים עח: ז

שם בתוס' דמחלל שבת בפרהסיא ככופר בעיקר... בגהש"ס הקשה הגרע"א מנ"ל לפ"ז דמחלל שבת בצנעה בסקילה, ובסה"ק הביא מש"ך יו"ד סי' קנ"ז סק"ד ופמ"ג יו"ד סי' ב שפ"ד ס"ק י"ז ד"ה כתב השמ"ח שכל שיתפרסם אח"כ הוא כפרהסיא וע' תבואות שור סי' ב' ס"ק כ"ז ומש"כ לעיל ע"ד ב אות ח-ט. וא"כ כל חילול שבת בפני עדים שמתרים בו ויתיר עצמו למיתה כשיביאו העדים לפני ב"ד של כ"ג הוי חילול ה' בפרהסיא כי עיי"ש.

27. ספר שערים מצויינים בהלכה

שיודעין מהעבירה, וכ"כ בשמלה חדשה (יו"ד סי' ב סט"ז) ומובא בפמ"ג (שפ"ד שם ס"ק יז) דפרסום היינו בפני עשרה מישראל או שידע שיתפרסם [ועי' בדברינו לעיל עד: ד"ה אין פרהסיא], ולפ"ז לא משכחת לעולם לדון בסקילה מחלל שבת בצנעה, דלעולם הוי כפרהסיא, דהרי אינו חייב מיתה עד שיתרו בו שנים ויקבל על עצמו ההתראה ויתיר עצמו למיתה ויאמר יודע אני וע"מ כן אני עושה, א"כ הוא יודע שהעדים יבאו אח"כ לפני הסנהדרין של כ"ג לדונו, ויתפרסם בפני הסנהדרין וכל ישראל, ואפ"ה לא שביק מלחלל שבת, א"כ הו"ל באמת מחלל שבת בפרהסיא.

ובגליון הש"ס להגרע"א הקשה על התוס', דלפ"ז לא היה ספיקו של משה רבינו רק במחלל שבת בפרהסיא, דהוי ככופר בעיקר, וא"כ מנ"ל לדינא דמחלל שבת בצנעה בסקילה, דילמא הא דמקושש בסקילה משום דהקב"ה הסכים למשה בסברא זו, ודוקא בפרהסיא, אבל בצנעה מנ"ל. [ובסנהדרין קטנה כתב, דאישתמיטתיה להגרע"א דברי הש"ך (יו"ד סי' קנז סק"ד) שכתב, דכפרהסיא אינו דוקא בפני עשרה מישראל ממש, אלא סגי

28. מרגליות הים ח: אות ת. די"א עד שיודיעוהו באיזה מיתה היא נהרג.

לפ"ז יוקשה איך נהרגו המגדף והמקושש אחרי שלא התרו בהם לשם איזו מיתה שהרי לא פורש מקודם דינו, וכ' ברמת שמואל ב"ב קי"ט דמה שצריכים להודיעו איזה מיתה היא משום שיתכן כי מהתראת מיתת חנק לא יפרוש מעבירה אבל אם היה יודע כי יסקל כן היה פורש ולא עבר, וזהו רק בשאר בתי דין אבל בית דינו של משה הרי הוא מעין אמרם כלפי שמיא גליא שגם אם היה יודע באיזו מיתה לא היה פורש מהעבירה ויכלו לדון אותו כמותרה (וע' לק' פ' ע"ב), וראה בס' שושן עדות מהגר"ז בוסקוביץ לעריות פ"ז מ"ז שכו' דכל הכלל של לא בשמים היא שאין להכריע הלכה ע"פ רוח"ק זהו רק אחרי התעלות מרע"ה למרום ונחתמה תורה, מני אז אין נביא רשאי לחדש, אבל כל עוד שזכתה תבל שיתהלך בה איש האלקים הרי אז הכל ניתן משמים ואין לדמות בית דינו של משה לשום ב"ד שלאחריו כו' עיי"ש ...

29. ספר קובץ שעורים ח"א - מסכת בבא בתרא דף קיט/ב

(שס) תוס' ד"ה אפילו וכו' בשם מדרש, דכונ' המקושש היתה להוציא מלב האומרין שנפטרו מן המצות עיי"ש, והקשה מהרש"א, איך הותר לו לעשות כן, ותירץ דכיון שלא היה צריך לעצים הוי מלאכה שאצל"ג, ולולי דבריו היה אפשר לומר לפי המבואר באו"ח ס' ש"ו דמותר לחלל שבת כדי להציל מהמרת דת באונס, דחלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה, והכא היו מוטעין ושווגגין, ואפשר דדינן כאנוסין, אבל קשה דא"כ למה הרגוהו, ומה שתירץ מהרש"א דבי"ד לא ידעו מחשבתו, הוא תימה, דהא כתיב ויאמר ה' אל משה מות יומת האיש:

30. עוד עיין במראה מקומות בענין מקושש ומגדף - UNIQUENESS OF MOSHE'S BAIS DIN

31. עוד עיין בענין מקושש - בבא בתרא קיט